

GezondOntwerpWijzer

Inleiding

Versie: 24 januari 2012

Wat is de Gezond- OntwerpWijzer?

De GezondOntwerpWijzer (GOW) bundelt kennis over het gezond ontwerp en inrichten van de leefomgeving. In de GOW vindt u inzicht, inspiratie en ideeën om dit op integrale wijze te doen.

Wat verstaan we onder een gezonde leefomgeving?

Een leefomgeving die mensen als prettig ervaren, die uitnodigt tot gezond gedrag en waarin de druk op de gezondheid zo laag mogelijk is. Een gezonde leefomgeving is een voorwaarde voor een duurzame leefomgeving en is een belangrijk aspect van integraal gezondheidsbeleid.

Een gezonde leefomgeving heeft:

- een schoon en veilig milieu;
- voldoende groen, natuur en water;
- aandacht voor de mogelijke gevolgen van klimaatverandering;
- gezonde en duurzame woningen;
- een aantrekkelijke en gevarieerde openbare ruimte;
- een gevarieerd voorzieningenaanbod (wonen, scholen, winkels, cultuur, bedrijven, sport, zorg);
- een goede bereikbaarheid.

Een leefomgeving met deze kenmerken:

- nodigt uit tot bewegen, spelen en sporten;
- stimuleert fietsen, wandelen en gebruik van het openbaar vervoer;
- nodigt uit tot ontmoetingen en contact;
- houdt rekening met de behoeften van (toekomstige) bewoners en specifieke bevolkingsgroepen (kinderen, ouderen en lagere-inkomensgroepen).

Voor wie is de GezondOntwerpWijzer?	Voor iedereen die de leefomgeving gezond wil ontwerpen en inrichten: provinciale en lokale beleidsmakers, professionals (milieudiensten, adviesbureaus, architecten, projectontwikkelaars, landschapsarchitecten, stedenbouwkundigen, woningcorporaties, GGD'en), bewonersorganisaties en geïnteresseerde burgers.
In welke situaties is de GezondOntwerpWijzer te gebruiken?	Bijvoorbeeld als een wijk, straat, plein of park opnieuw gestructureerd wordt, als een nieuwe wijk of groene ruimte ontworpen wordt, als lokaal verkeers-, milieu-, groen- of sportbeleid wordt opgesteld of als een bedrijf, school of woning wordt aangepast.
Hoe zit de GezondOntwerpWijzer in elkaar?	<p>De GOW biedt informatie over acht thema's:</p> <ul style="list-style-type: none"> • procesaanpak • gezonde mobiliteit: het stimuleren van wandelen, fietsen en gebruik van openbaar vervoer en het terugdringen van autogebruik; • groen en water; • sport en spelen; • openbare ruimte; • milieukwaliteit: goede kwaliteit voor geluid, lucht en bodem; • externe veiligheid: een veilige leefomgeving; • binnenmilieu: gezonde woningen en gebouwen, waaronder scholen, kinderdagverblijven en bedrijven. <p>Sommige aanbevelingen, praktijkvoorbeelden en instrumenten zijn speciaal van belang voor de doelgroepen jeugd [j], ouderen [o] of werknemers [w]. Dit ziet u aan deze letter tussen vierkante haken.</p> <p>Per thema is de informatie hetzelfde ingedeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • relatie van het thema met gezond ontwerp en gezonde inrichting van de leefomgeving; • aanbevelingen: belangrijke tips. Per thema vindt u aanbevelingen voor participatie, planvorming, locatiekeuze, inrichting, diversiteit/identiteit, bereikbaarheid, veiligheid en beheer; • praktijkvoorbeelden; • organisaties; • instrumenten; • meer weten?: geeft relevante literatuur.
Wat vindt u <i>niet</i> in de GezondOntwerpWijzer?	<p>Gezond ontwerp en gezonde inrichting van de leefomgeving zijn een onderdeel van een duurzame leefomgeving. Informatie over duurzame ruimtelijke ontwikkeling vindt u in de Handreiking Duurzame Ruimtelijke Ontwikkeling. www.ruimtexitmilieu.nl</p> <p>De GOW geeft informatie die samenhangt met het ontwerpen van een locatie of met fysieke ingrepen. Het gaat dus niet om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • promotiecampagnes, bijvoorbeeld om mensen op de fiets te krijgen; • educatie, bijvoorbeeld milieueducatie; • de organisatie van activiteiten zoals buurt- of sportactiviteiten; • economische stimulansen, bijvoorbeeld subsidies voor elektrische fietsen.
Waarom deze GezondOntwerpWijzer?	Gezond ontwerp en gezonde inrichting van de fysieke leefomgeving vormen samen een van de speerpunten van de Nationale Aanpak Milieu en Gezondheid 2008-2012. Om de leefomgeving gezond te ontwerpen en in te richten is het belangrijk dat kennis hierover eenvoudig beschikbaar is en toegepast wordt in de praktijk. Het RIVM heeft deze kennis in de GOW gebundeld in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Milieu in samenwerking met de ministeries van VWS, BZK en voormalig LNV.